

Становище

от доц. Марина Райчинова-Харнос

за Дисертационния труд на Албена Тагарева, докторант към сектор „Театър“

на тема „Сценографията в Народния театър от 1944 до 1968г.“

с научен ръководител проф. д. изк. Николай Йорданов

Дисертационният труд „Сценографията в Народния театър от 1944 до 1968г.“ на докторант Албена Тагарева представлява добре структурирано и задълбочено изследване, което има теоретико-исторически характер. Целта и предмета на изследването са формулирани ясно и защитени последователно чрез добре съставен научно-изследователски и аналитичен апарат, който съчетава контекстуален анализ с историческо-емпирично проучване. Авторката изследва множество докуметални източници: съвременни исторически и изкуствоведски изследвания върху периода на комунизма, български и чужди изследвания в полето на теорията и историята на сценографията, архивни материали, статии, рецензии, интервюта.

Разгледан е богат фактологичен материал от архивите на Народния театър, СБХ, САБ и Централния държавен архив. Особен интерес представлява реконструкцията на визуалните решения на разгледаните спектакли със основа на запазените архивни фотографии от постановките и рецензиите от периода в периодичните издания.

Изследването е ясно структурирано, балансирано и интересно поднесено.

В изкуствоведската литература в България специализираните изследвания върху сценографията и нейното историческо развитие в България са твърде оскъдни. Дисертационният труд „Сценографията в Народния театър от 1944 до 1968 г.“ се фокусира върху развитието на сценографската практика и промените, които тя претърпява в първите два етапа на комунистическия период. Това е слабо изследван период от развитието на българската сценография и трудът на Албена Тагарева предоставя ценна информация, която не само разкрива естетическите тенденции и противоречия на епохата, но хвърля светлина и върху генезиса на последвалите по-късни развития в българската сценография.

В Първа глава „От декорация към сценография – авангардните европейски практики“ авторката предоставя убедителен обобщен поглед върху основните концепции, поставили началото на съвременното мислене за театралното пространство и сценография в началото на ХХв., като се позовава на много от най-авторитетните чужди автори, изследвали развитието на модерната сценография и театър. Този контекст е много необходим за да могат да бъдат добре ситуирани и осветлени процесите, които се развиват в българската сценография от зараждането и до налагането на социалистическия реализъм.

Процесите в българското изобразително изкуство и тяхното влияние върху формирането на сценографския език са една от водещите теми във втората глава на изследването „Периодът между двете световни войни – развитието на сценографската практика в България“ и тук виждам един от важните приноси на теоретичното изследване.

Третата, основна глава на изследването предлага аналитичен, необременен, съвременен поглед към епоха, която е натоварена с противоречиви и негативни оценки в общественото съзнание. На фона на подробно разгледания исторически контекст на началната фаза на социализма, Албена Тагарева разкрива една сложна и противоречива картина на театралната практика в условията на естетическите ограничения на социалистическия реализъм, като предоставя нова и ценна информация както за историята на българската сценография, така и за процесите в Народния театър.

Особен интерес представлява и проследяването в четвъртата глава на изследването, на личната творческа съдба на художниците, работили в Народния театър през периода, между които са едни от най-значимите фигури в историята на българската сценография.

Вероятно, при една бъдеща подготовка на публикация на текста, могат да бъдат обогатени и доразвити някои посоки, като връзките между естетическите процеси в изобразителното изкуство и сценографията; влиянието на процесите в изобразителното изкуство и сценографията на Полша, Чехия, ГДР върху творчеството на българските сценографи.

Като обобщение, считам че дисертационния труд на Албена Тагарева „Сценографията в Народния театър от 1944 до 1968г.“ има приносен характер по отношение на изкуствоведското познание за историята на българската сценография и театър и определено би бил полезен за широк кръг специалисти в театъра, а така също и в обучението на студентите в театрални специалности.

Въз основа на гореизложеното, заявявам подкрепата си за присъждане на докторант Албена Тагарева на образователната и научна степен „Доктор“.

20.09.2018

доц. М.Райчинова - Харнос